

Таблиця 4

Результати розрахунку показника ефективності діяльності УП

№ п/п	Назва підприємства	Значення показника ефективності діяльності УП
1	БАТ "Авдіївський КХЗ"	0,9525512
2	БАТ "Донецькокс"	0,3575960
3	ЗАТ "Єнакієв. коксохімпром"	0,8301681
4	БАТ "Алчевськкокс"	0,8072846
5	ЗАТ "Макєєвкокс"	0,7032399
6	БАТ "Макєєвський КХЗ"	0,6689146
7	БАТ "Ясиновський КХЗ"	0,2038505
8	БАТ "Баглейкокс"	0,4318621
9	БАТ "Дніпродзержин.КХЗ"	0,0877175
10	БАТ "Дніпрококс"	0,3218204
11	БАТ "Запоріжкокс"	0,4626819
12	АТЗТ "Харківський КХЗ"	0,7336795

Таким чином, відповідно до табл. 4 до підприємств, які мають найкраще значення даного показника, можна віднести БАТ "Авдіївський КХЗ", ЗАТ "Єнакієвський коксохімпром", БАТ "Алчевськкокс", ЗАТ "Макєєвкокс", БАТ "Макєєвський КХЗ" та АТЗТ "Харківський КХЗ". На цих підприємствах спостерігається зростання показника результативності діяльності УП, що свідчить про ефективність вкладених коштів на розвиток УП.

До групи підприємств, що мають середнє значення показника, увійшли БАТ "Донецькокс", БАТ "Баглейкокс", БАТ "Запоріжкокс". На цих підприємствах зниження ефективності діяльності УП відбувається за рахунок більш високих непродуктивних втрат від виробничого травматизму, плинності кадрів, кількості бракованої продукції та незначних інвестицій на соціальний пакет та винагороду УП.

До підприємств, які мають найнижчий рівень розвитку та використання УП, увійшли БАТ "Ясиновський КХЗ", БАТ "Дніпродзержин.КХЗ", БАТ "Дніпрококс". Так, на цих підприємствах співвідношення результатів роботи УП до витрат на його розвиток є найменш оптимальним за рахунок зниження виручки від реалізації продукції, високого рівня втрат від неефективної управлінської діяльності та незначної частки витрат на атестацію, навчання та планування трудової кар'єри УП.

Таким чином, наукова новизна даної статті полягає у запропонованні методики оцінки ефективності діяльності управлінського персоналу, яка дозволяє співставити результативність праці з витратами на розвиток управлінського персоналу та оцінити доцільність її ефективності вкладених коштів. Отримані результати є підставою для подальшої розробки стратегії розвитку управлінського персоналу на підприємстві.

Література: 1. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова. — К.: Знання, КОО, 2001. — 335 с. 2. Осадча Н. В. Механізм розвитку управлінського потенціалу промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.01 — "Економіка промисловості" / Н. В. Осадча. — Донецьк, 2003. — 20 с. 3. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: навч. посібн. / В. А. Савченко. — К.: КНЕУ, 2002. — 352 с. 4. Лисенко Ю. В. Ефективність використання управлінського персоналу машинобудівних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 — "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / Ю. В. Лисенко. — Запоріжжя, 2008. — 20 с. 5. Сазонец І. Л. Проблеми підготовки та використання управлінського потенціалу на підприємствах промисловості Дніпропетровського регіону / І. Л. Сазонец, Н. В. Осадча // Економіка: проблеми теорії та практики. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. — Вип. 119. — С. 162–119. 6. Семенча І. Є. Модель кількісної оцінки рівня індивідуальної компетентності керівника / І. Є. Семенча // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління: міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція: тези доп. — Харків, 2001. — 350 с. — С. 93–94. 7. Управління персоналом організації: [учебник] / [под общ. ред. А. Я. Кибанова]. — 3-е изд., доп. и перераб. — М.: ИНФРА-М, 2006. — 638 с. 8. Управление персоналом: [учебник для вузов] / [под ред. Т. Ю. Базарова, Б. Л. Еремина]. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ, 2002. — 560 с.

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Назарова Г. В.

Стаття надійшла до редакції
08.02.2011 р.

УДК 330:658

Абухамедех А.
Бесараб Д. А.

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ЕКОНОМІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Анотація. Розглянуто питання використання методів економічного моніторингу в логістичних системах. Представлено підхід до формування класифікацій методів систем моніторингу. Дано визначення методу економічного моніторингу.

Аннотация. Рассмотрены вопросы использования методов экономического мониторинга в логистических системах. Представлен подход к формированию классификаций методов систем мониторинга. Дано определение метода экономического мониторинга.

Annotation. Questions of use of economic monitoring methods in logistical systems are considered. The approach to formation of classifications of monitoring systems methods is presented. Definition of an economic monitoring method is made.

Ключові слова: метод, моніторинг, класифікація, логістична система.

Головною перевагою у конкурентній боротьбі сучасних ринкових підприємств в умовах порівнювальності технології і наближеної якості продуктів є рівень логістичного обслуговування клієнта, який диференціює зазначені підприємства в очах потенційного покупця [1, с. 263]. Якщо додати до цього, що зміни в режимах роботи підприємств і навколишньому середовищі відбуваються достатньо швидко, можна говорити про потребу в подальшому розвитку систем моніторингу таких явищ. З одного боку, поширення інформаційних технологій дозволяє вирішувати більш складні задачі стосовно обслуговування споживачів, а з іншого – породжує певні труднощі в управлінні такими системами. Загальновідомо, що чим простішою є система, тим вона надійніша. Тому ускладнення економічних систем, і зокрема логістичних, обумовлює потребу в певних методах і моделях підвищення надійності. Як один з напрямів підвищення такої надійності слід вважати удосконалення інструментарію систем моніторингу. Відповідно, можна вважати актуальним проведення досліджень в цьому напрямі.

Аналіз літературних джерел дозволяє говорити, що питання розробки методів економічного моніторингу логістичних систем вивчені недостатньо. Це можливо пояснити такими причинами. По-перше, логістична концепція є достатньо новою, яка знаходиться в динамічному розвитку. Як наслідок, це не дозволило методологічно виокремити напрям моніторингу. По-друге, сучасні дослідження систем моніторингу не набули ще системного характеру і частково зосереджені в таких розділах, як контролінг, діагностика, облік та ін. Існує невелика кількість робіт, у яких цілеспрямовано розглянуті питання економічного моніторингу. Основна увага в них зосереджена на фінансових питаннях [2].

Метою даної роботи є побудова класифікації методів економічного моніторингу логістичних систем.

У літературних джерелах на теперішній час чітко не представлені класифікації методів економічного моніторингу. Однак у зв'язку з тим, що економічний моніторинг перетинається з контролінгом, діагностикою та іншими, слід використовувати досвід цих дисциплін.

У роботі [3, с. 33] інструментарій конкурентної діагностики поділяється на дві групи: кількісні і якісні методи. Розглядаючи такий поділ методів, можливо припустити, що в системах моніторингу більша увага повинна приділятися кількісним методам, що пов'язано з постійним наглядом за об'єктом дослідження. Також цьому сприяє тенденція до автоматизації процесів моніторингу.

У роботі [4, с. 20–21] інструментарій контролінгу поділяється за рівнями управління: методи стратегічного, тактичного і оперативного управління. До класифікації увійшли методи, які безпосередньо мають назву "логістика". Це можливо трактувати як певні методи, що використовуються в логістиці. Запропонований поділ методів може бути пристосований для цілей систем моніторингу логістичних систем. Однак необхідно провести роботу з визначення кола задач при стратегічному, тактичному і оперативному моніторингу таких систем.

Якщо розглядати роботу, яка безпосередньо пов'язана з питаннями економічного моніторингу, то слід вказати [2]. У [2, с. 74–75] інструментальні засоби системи моніторингу поділені на: методи роботи з ретроспективною інформацією, з поточною інформацією, з прогнозуною інформацією. Тобто здійснення моніторингу відбувається тільки за наявності інформації. Це свідчить, що до функцій і задач моніторингу не входить збір інформації. З цим важко погодитися.

Узагальнюючи огляд існуючих методів, можливо зробити висновок, що в роботах відсутні матеріали, що стосуються методів і моделей спостереження за об'єктами дослідження. Хоча згідно з [5, с. 13]: "моніторинг – це безперервне спостереження за економічними об'єктами, аналіз їх діяльності як складова управління". У більшості своїй основна увага в роботах приділяється аналізу.

Розгляд і визначення методів моніторингу потребує встановлення груп методів, до яких вони належать. Вдалою систематизацією методів можна вважати класифікацію, що наведена в [6, с. 120–121]. Згідно з даною класифікацією моніторинг відноситься до одного з видів контролю за класифікаційною ознакою "залежно від методів" (рис. 1).

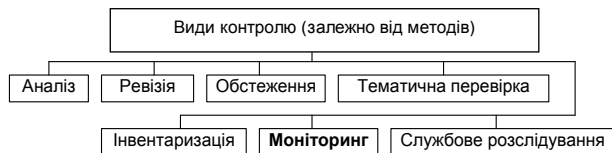

Рис. 1. Класифікація видів контролю (на основі роботи [6, с. 120–121])

Якщо брати за основу дану класифікацію, то слід визначити, що таке метод контролю. У таблиці наведені приклади таких визначень.

Таблиця

Визначення методу контролю (згідно з дослідженням [6, с. 90–91])

Джерело	Визначення
Андреев В. Д. Практический аудит справочное пособие / В. Д. Андреев. – М. : Экономика, 1994. – 336 с. – С. 236	Методи контролю – прийоми, що розробляються і застосовуються контрольними органами для досягнення необхідної мети, здійснення необхідного впливу на підконтрольний об'єкт
Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – К. : Знання-Прес, 2001. – 253 с. – С. 27	Метод контролю – це сукупність прийомів і способів дослідження розширеного відтворення суспільно необхідного продукту й додержання вимог його законодавчого регулювання
Дерій В. А. Контроль і ревізія в сільському господарстві / В. А. Дерій. – Тернопіль : Джура, 2002. – 64 с. – С. 7	Метод економічного контролю – це сукупність прийомів та способів, за допомогою яких вивчається його предмет

Спираючись на визначення методів контролю, а також поняття про моніторинг, можливо дати визначення методу економічного моніторингу – це сукупність прийомів і способів, за допомогою яких досягаються цілі моніторингу.

Згідно з [5, с. 49]: "Система моніторингу призначена для спостереження, оцінювання і прогнозування станів деякого об'єкта, що знаходиться у взаємодії з навколишнім середовищем". Відповідно до цього можна запропонувати розрізняти (класифікувати) методи моніторингу за групами: спостереження, оцінювання, прогнозування. У підтримку групи "спостереження" наведемо класифікацію методів збору первинної інформації, що наведені в [7, с. 253]:

спостереження (моніторинг продажів, тестування магазинів, методи спостереження);
експерименти (польові, лабораторні);
опитування (особисті інтерв'ю, анкетування поштою, телефонні інтерв'ю).

Згідно з даною класифікацією, моніторинг відноситься до методів спостереження. Тобто логічним є виділення методів спостереження в межах моніторингу, який відноситься, у свою чергу, до групи методів контролю. Додамо до цього також інформацію, яка наведена в [2]. Згідно з [2, с. 60] однією з задач функціонування системи моніторингу є збирання даних. До неї авторами включені такі підзадачі: формування переліку необхідної інформації, формування запитів на одержання інформації, перевірка коректності інформації, фільтрація інформації.

Визначившись з основними групами методів моніторингу, далі слід зосередитися на реалізації методів економічного моніторингу в логістичних системах. На рис. 2 наведено сучасне представлення місця моніторингу з позиції логістики при формуванні й управлінні логістичним сервісом.

Рис. 2. Схема впливу логістики на логістичний сервіс (на основі роботи [8, с. 363–365])

Згідно з наведеною інформацією можливо зробити висновок, що логістичний сервіс і його якість пов'язані з системою моніторингу. Однак місце і роль моніторингу в системах логістичного сервісу чітко не визначені. Це видно з рис. 2: при формуванні логістичного сервісу блок моніторинг знаходиться після блоку оцінки, а при управлінні логістичним сервісом – безпосередньо проводиться моніторинг показників оцінки.

Виділимо окремо два поняття "моніторинг за обслуговуванням" і "моніторинг показників оцінки" (див. рис. 2). Загосударствлення даних понять також підтверджує доцільність розділення методів економічного моніторингу на: методи спостереження (моніторинг за обслуговуванням, тобто моніторинг процесів), методи оцінювання (моніторинг показників оцінки), методи прогнозування. Розвиваючи цю пропозицію, скористаємося поділом послуг при логістичному обслуговуванні на такі основні групи (згідно з [9, с. 12]): передпродажні елементи, підчаспродажні елементи і післяпродажні елементи. При систематизації вказаної інформації, а також враховуючи елементи логістичного обслуговування, що наведені в [9, с. 26], можна запропонувати підхід до формування груп методів економічного моніторингу логістичної системи (рис. 3).

Рис. 3. Принципова схема підходу до формування груп методів економічного моніторингу логістичної системи (з урахуванням роботи [9, с. 12, 26])

Застосування запропонованого підходу дасть можливість більш системно розподілити існуючі методи, які використовуються в контролінгу, діагностиці та іншому і які можуть бути застосовані для рішення задач моніторингу логістичних систем. У зв'язку з тим, що методи спостереження в системах економічного моніторингу не представлені в літературі, слід визначити напрями їх формування. За основу можна прийняти методи збору інформації, що використовуються в маркетингу. Узагальнюючи, можна умовно назвати більшу частину методів маркетингових досліджень методами моніторингу. Для пояснення наведемо такі цитати [10, с. 33]: "Маркетингові дослідження (marketing research) – це систематичне і об'єктивне виявлення, збір, аналіз і використання інформації для підвищення ефективності ідентифікації і рішення маркетингових проблем (можливостей)", "задача маркетингових досліджень – представлення точної, об'єктивної інформації, яка відображає справжній стан справ". Користуючись інформацією [10, с. 247–249], представимо класифікацію методів спостереження, які можна після відповідного обґрунтування і опису використовувати в системах економічного моніторингу логістичних систем (рис. 4).

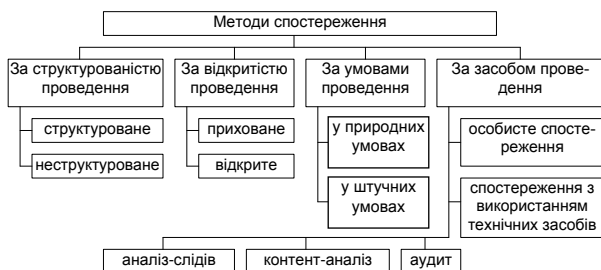

Рис. 4. Класифікація методів спостереження (на основі дослідження [10, с. 247–249])

Підводячи підсумки дослідження, можливо зробити такі висновки:

1. Питанням класифікації методів економічного моніторингу приділяється недостатня увага. Відповідно поза увагою залишаються питання використання методів моніторингу логістичних систем.
2. Певний інтерес представляє досвід окремих наукових дисциплін, зокрема, контролінгу, діагностики тощо, у яких існує досвід застосування методів дослідження економічних об'єктів.
3. При визначенні і складанні методів економічного моніторингу слід розглядати моніторинг як групу методів контролю.
4. У роботі вперше запропоноване визначення методу економічного моніторингу, яке засноване на визначеннях методу контролю.
5. Уперше запропоновано класифікувати методи економічного моніторингу за такими основними групами: методи

спостереження, методи оцінювання, методи прогнозування. Це обумовлено призначенням систем моніторингу, а також існуючими фрагментарними реалізаціями моніторингу в окремих дослідженнях.

6. Уперше запропоновано підхід до формування класифікації економічного моніторингу логістичної системи, заснований на позиціях логістичного обслуговування.

7. Уперше запропонована класифікація методів спостережень економічного моніторингу, що заснована на методах маркетингових досліджень.

Література: 1. Моніторингові оцінювання складних соціально-економічних явищ розвитку району : монографія / за ред. Я. О. Побурко. – Львів : НАН України, Ін-т. регіон. дослідж., 2006. – 306 с. 2. Системи фінансового моніторингу. Методологія проектування : монографія / за ред. О. В. Мозенкова. – Харків : ВД "ИНЖЕК", 2005. – 152 с. 3. Конкурентная диагностика фирмы: концепция, содержание, методы / Л. С. Шевченко, В. И. Торкатюк, Н. А. Кизим, А. Л. Шутенко. – Харьков : ИД "ИНЖЭК", 2008. – 240 с. 4. Балабанова Л. В. Маркетинговый контролинг: теория та методология: монография / Л. В. Балабанова, О. О. Гасило. – Донецьк : Дон ДУЕТ, 2006. – 221 с. 5. Галицин В. К. Системи моніторингу : монографія. – К. : КНЕУ, 2000. – 231 с. 6. Виговська Н. Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація : монографія / Н. Г. Виговська. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 532 с. 7. Семенов А. Г. Стратегічні методи підвищення ефективності виробництва на підприємствах : монографія / А. Г. Семенов. – Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2006. – 376 с. 8. Логистика / под ред. В. И. Сергеева. – М. : Эксмо, 2008. – 944 с. 9. Чухрай Н. Логістичне обслуговування / Н. Чухрай. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2006. – 292 с. 10. Нэреш К. Малхотра. Маркетинговые исследования. Практическое руководство / К. Нэреш ; пер. с англ. – 3-е изд. – М. : Вильямс, 2002. – 906 с.

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Орлов П. А.

Стаття надійшла до редакції
14.12.2010 р.

УДК 33.330.3

Новіков Ф. В.
Шкурупій Ю. В.

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ОБРОБКИ ДЕТАЛЕЙ

Анотація. Оцінено ефективність технологічних процесів обробки деталей за критерієм собівартості. Обґрунтовано умови забезпечення мінімально можливої собівартості обробки деталей, що складаються у виборі оптимальних режимів різання й економічних параметрів обробки.

Анотация. Произведена оценка эффективности технологических процессов обработки деталей по критерию себестоимости. Обоснованы условия обеспечения минимально возможной себестоимости обработки деталей, состоящие в выборе оптимальных режимов резания и экономических параметров обработки.

Annotation. An effectiveness of technological processes of the details treatment by cost price criterion is estimated. Supplying terms of the details treatment that minimally possible are well-grounded. They consists in selection the optimal rates of economic settings of the treatment.